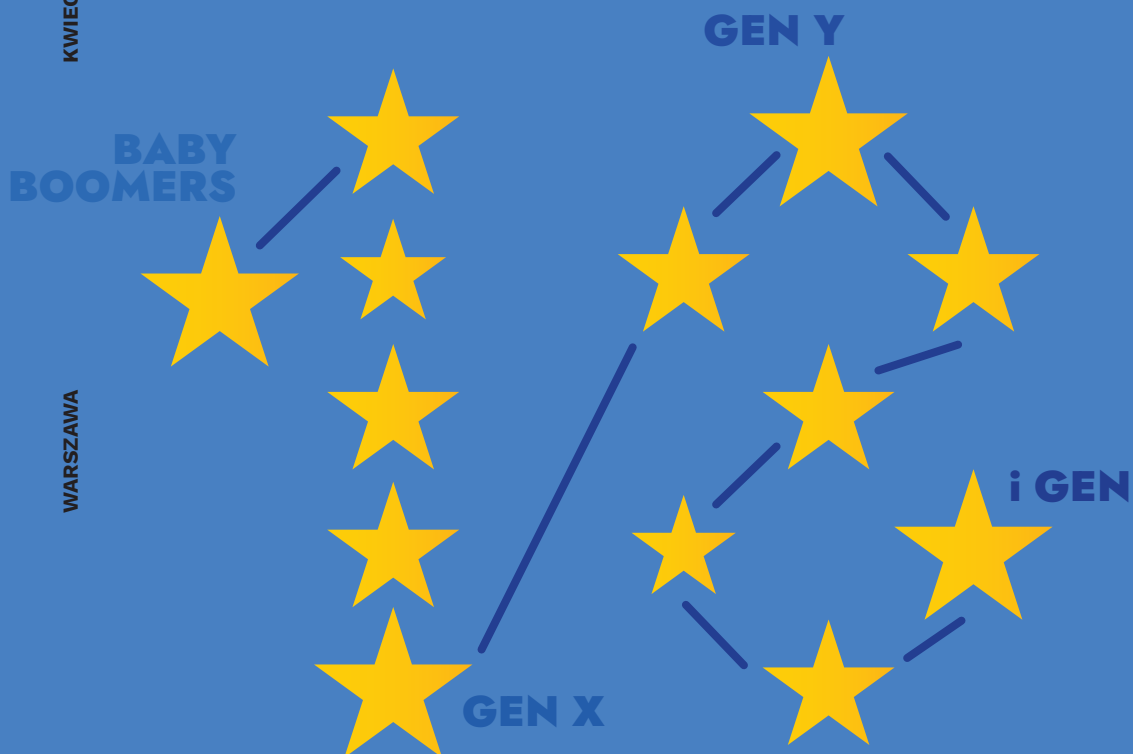


KWIECIEŃ 2022



WARSZAWA

ISBN 978-83-66698-81-9

Pokolenie Unii Europejskiej

Cytowanie:

Kutwa, K. (2022), *Pokolenie Unii Europejskiej*, Polski Instytut Ekonomiczny, Warszawa.

Warszawa, kwiecień 2022 r.

Autor: Krzysztof Kutwa

Redakcja: Jakub Nowak, Małgorzata Wieteska

Projekt graficzny: Anna Olczak

Współpraca graficzna: Tomasz Gałązka, Sebastian Grzybowski

Skład i łamanie: Sławomir Jarząbek

Polski Instytut Ekonomiczny

Al. Jerozolimskie 87

02-001 Warszawa

© Copyright by Polski Instytut Ekonomiczny

ISBN 978-83-66698-81-9

Spis treści

Kluczowe liczby.....	4
Kluczowe wnioski.....	5
Wprowadzenie.....	7
Ocena członkostwa Polski w UE.....	8
Postawy Polaków wobec obecności w UE.....	12
Kim jest pokolenie iGeneration?.....	17
Pokolenie iGen w czasach pandemii.....	26
Podsumowanie.....	28
Aneks metodologiczny.....	32
Bibliografia.....	35
Spis wykresów i infografik.....	37

Kluczowe liczby

o 85 proc.

wzrosła wartość PKB *per capita* w ujęciu realnym od momentu wejścia Polski do UE

o 1,04 pkt. proc.

średniorocznie był większy wzrost gospodarczy dzięki przystąpieniu Polski do UE

o 4,07 pkt. proc.

średniorocznie był większy napływ BIZ netto dzięki przystąpieniu Polski do UE

o 3,2 pkt. proc.

średniorocznie była większa wartość eksportu dzięki przystąpieniu Polski do UE

80,1 proc.

mieszkańców Polski docenia ekonomiczne korzyści z członkostwa w UE

82,2 proc.

mieszkańców Polski wiąże akcesję z poprawą sytuacji na rynku pracy

79,0 proc.

mieszkańców Polski twierdzi, że wejście do UE poprawiło ich standard życia

53,9 proc.

młodych ocenia obecny poziom integracji europejskiej jako odpowiedni; tego samego zdania jest 46,9 proc. przedstawicieli starszych pokoleń

27,8 proc.

młodych w wieku 18-29 lat wyjechałoby z Polski, gdyby ta opuściła Unię Europejską; nominalnie to 1,4 mln osób

61,2 proc.

młodych w wieku 18-29 lat deklaruje, że walczyłoby o Polskę w sytuacji konfliktu zbrojnego w kraju

Kluczowe wnioski

Niemal 19 lat temu, 7 i 8 czerwca 2003 r., **ponad 13,5 miliona Polaków odpowiedziało „TAK”** na pytanie: „Czy wyraża Pani/Pan zgodę na przystąpienie Rzeczypospolitej Polskiej do Unii Europejskiej”, a niecały rok później, 1 maja 2004 r., Polska – wraz z dziewięcioma innymi państwami – dołączyła do Wspólnoty.

Przystąpienie do Unii Europejskiej spowodowało, że Polska gospodarka zaczęła funkcjonować w niespotykanej wcześniej rzeczywistości wolnego przepływu towarów, usług, kapitału oraz ludności. Od wejścia Polski do Unii Europejskiej wartość Produktu Krajowego Brutto *per capita* wzrosła o około 85 proc. w ujęciu realnym i blisko dwukrotnie w nominalnym. Jednym z bardziej widocznych skutków przystąpienia Polski do Unii Europejskiej był też szybki napływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych (BIZ).

8 na 10 mieszkańców Polski pozytywnie ocenia wstąpienie Polski do UE. 80,1 proc. dorosłych mieszkańców Polski w wieku produkcyjnym docenia ekonomiczne korzyści z członkostwa w UE. 79,0 proc. twierdzi, że wejście do UE poprawiło ich standard życia, a 82,2 proc. wiąże akcesję z poprawą sytuacji na rynku pracy.

Osoby z pokolenia iGen są najlepiej wykształcone i pozostają otwartymi realistami. Pokolenie to jest opisywane jako samoświadome, wytrwałe, realistyczne, innowacyjne i samodzielne, w przeciwieństwie do millenialsów, których uznano za egocentryków, samolubnych, idealistów, kreatywnych i zależnych, którymi trzeba pokierować. Niektórzy twierdzą, że u podstaw tożsamości iGen leży „poszukiwanie prawdy”. Jeśli chodzi o sytuację społeczno-ekonomiczną, najmłodsze pokolenie jest bardziej niż jakiegokolwiek inne dotknięte „lepkimi podłogami i szklanymi sufitami”.

27,8 proc. młodych w wieku 18-29 lat wyjechałoby z Polski, gdyby ta wyszła z Unii Europejskiej. Nominalnie kraj opuściłoby ponad 1,4 mln młodych Polek i Polaków; to tak jakby w ciągu jednego dnia wyludniła się połowa województwa dolnośląskiego – piątego największego regionu pod względem liczby ludności w Polsce.

Dla 53,9 proc. młodych obecny poziom integracji jest odpowiedni. Tego samego zdania jest 46,9 proc. przedstawicieli starszych pokoleń. Jednocześnie 31,5 proc. iGen opowiada się za jeszcze większym zjednoczeniem krajów członkowskich, podczas gdy tego samego zdania jest 37,6 proc. starszych pokoleń. Dla kontrastu, blisko co 7. zarówno młody, jak i osoby powyżej 29. roku życia uważają, że integracja zaszła zbyt daleko. Ocena poziomu integracji europejskiej jest skorelowana ze stosunkiem do działań Komisji Europejskiej – im bardziej pozytywna, tym chętniej badani opowiadają się za dalszym postępowaniem integracji. Jednym z przykładów takiego kierunku jest zastąpienie polskiego pieniądza (złotego) wspólnym dla wielu państw UE europejskim pieniądzem – euro. Większość respondentów jest przeciwna temu rozwiązaniu (51,0 proc.), podczas gdy odmiennego zdania jest 4 na 10 respondentów (42,3 proc.).

6 na 10 młodych deklaruje, że walczyłoby o Polskę w sytuacji konfliktu zbrojnego w kraju (61,2 proc.). Wśród młodego pokolenia walka o swój kraj jest wyraźnie skorelowana zarówno z tym jakie skojarzenia wywołuje u nich Unia Europejska, jak i tym na ile dla nich osobiście jest ważne, że Polska należy do UE. Z jednej strony im skojarzenia bardziej negatywne tym młodzi częściej deklarują gotowość do walki o kraj, z drugiej im częściej przynależność Polski do UE jest postrzegana jako nieważna, tym również częstsza gotowość do walki zbrojnej.

Wprowadzenie

Młodzi to przyszłość Polski i Europy. Ich podejście znacznie różni się od osób pamiętających czasy PRL i upadek muru berlińskiego. Nie przejawiają takiego euroentuzjazmu jak ich rodzice, są bardziej eurorealistami, czyli oprócz zalet, widzą też mankamenty Unii. Przede wszystkim chodzi o brak spójnej wizji przyszłości Unii, długofalowego kierunku. Z drugiej strony, wśród młodych jest też trochę eurosceptyków, co wynika z tego, że patrzą na członkostwo pod kątem ekonomicznym, w kategorii opłacalności finansowej. Rodzice i dziadkowie iGeneration (iGen) mogą porównać rzeczywistość do tej, jaka była przed członkostwem w Unii. Starsze pokolenie bardziej przyryka oczy na minusy Unii Europejskiej. Potrafi je zaakceptować. Dla młodych jest to trudniejsze, bo wszystko musi być najlepsze i najwygodniejsze dla nich. Przez takie różne podejścia oraz polaryzację polityczną coraz bardziej popadamy w skrajności w ramach eurosceptycyzmu i eurooptymizmu, wypierając podejście realistyczne, że Unia jest najlepszą rzeczą, która nas spotkała w XXI w., ale nie jest idealna i musi się zmieniać oraz ewoluować. Paradoksalnie młodsze pokolenie ma większy dystans do członkostwa niż osoby o parę dekad starsze, przy czym nastroje pro- czy antyunijne nie są określane wyłącznie przez kryterium wiekowe (Lipińska, 2020).

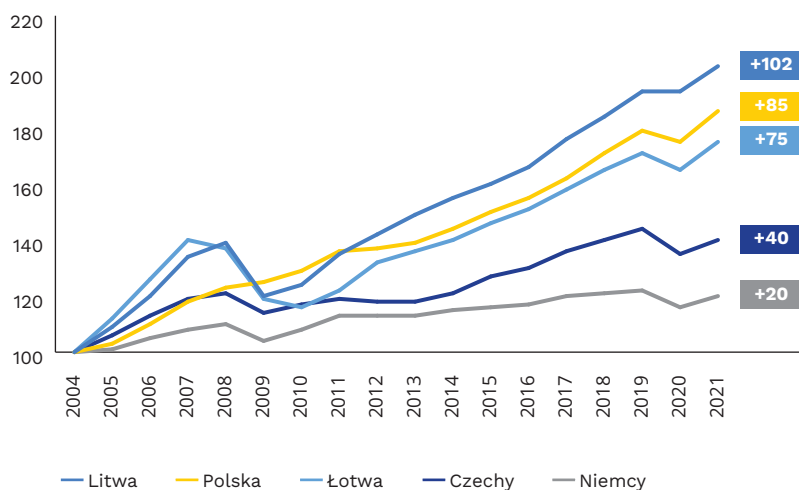
W 18. rocznicę przystąpienia Polski do UE przyglądamy się pokoleniu, które nie pamięta świata przed akcesji. W pierwszym rozdziale znajduje się ocena członkostwa Polski w UE z perspektywy społeczno-gospodarczej. Rozdział drugi poświęcamy postawom Polaków¹ wobec obecności w UE. W trzecim rozdziale zamieszczamy charakterystykę młodego pokolenia, a w czwartym pytamy o reakcję iGen w hipotetycznej sytuacji opuszczenia przez Polskę struktur europejskich.

¹ Dorosłe osoby w wieku produkcyjnym.

Ocena członkostwa Polski w UE

Przystąpienie do Unii Europejskiej spowodowało, że Polska gospodarka zaczęła funkcjonować w niespotykanej wcześniej rzeczywistości wolnego przepływu towarów, usług, kapitału oraz ludności. Integracja postępowała stopniowo, wraz z przyjmowaniem przez Polskę kolejnych obowiązków nałożonych przez Wspólnotę Europejską oraz otrzymywaniem coraz większych przywilejów. Przykładem takiej integracji może być otwieranie dla Polaków rynków pracy przez państwa starej unii. Proces ten rozpoczął się w 2004 r., wraz z otwarciem rynku brytyjskiego, irlandzkiego i szwedzkiego, a zakończył dopiero w 2011 r., gdy Polscy pracownicy uzyskali nieskrępowany dostęp do rynków pracy w Niemczech i Austrii.

Wykres 1. Dynamika PKB *per capita* w latach 2004–2021 w Polsce i w wybranych krajach Unii Europejskiej (w proc., 2004 = 100)



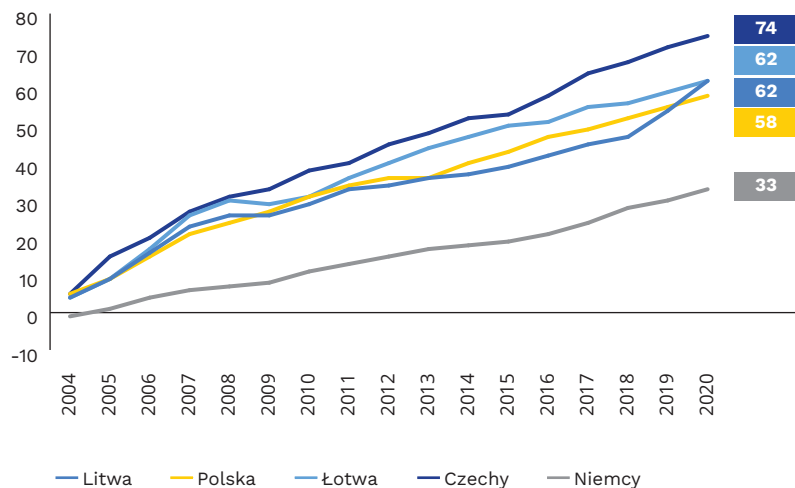
Źródło: opracowanie własne PIE na podstawie danych Eurostatu.

Od wejścia Polski do Unii Europejskiej wartość Produktu Krajowego Brutto *per capita* wzrosła o około 85 proc. w ujęciu realnym i blisko dwukrotnie w nominalnym. W 2004 r. PKB na mieszkańca wyniósł około 7,3 tys. EUR,

podczas gdy w 2021 r. – 13,5 tys. EUR. Tym samym Polska cechowała się drugim najwyższym wzrostem w regionie. W istocie, spośród 10 krajów, które przystąpiły do UE 1.05.2004 r. jedynie Litwa zanotowała w latach 2004-2021 wyższy wzrost gospodarczy niż Polska – o 102 proc. W tych samym okresie, gdy Polska gospodarka urosła o 85 proc., gospodarki strefy euro rozwijały się dużo wolniej. Niemcy zanotowały skumulowany wzrost gospodarczy na poziomie 20 proc., a Francja – niespełna 9 proc. Niektóre gospodarki w tym okresie uległy wręcz skurczeniu. Wartość gospodarki Włoch w realnym ujęciu spadła o prawie 5 proc., a Grecji aż o 15 proc.

Jednym z bardziej widocznych skutków przystąpienia Polski do Unii Europejskiej był szybki napływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych. W latach 2004-2020, w ramach BIZ, napłynęło do Polski łącznie blisko 262 mld USD – to drugi, zaraz po Węgrach (459 mld USD) najlepszy wynik w regionie. Dla porównania, w latach 1990-2003 wartość BIZ netto była ponad czterokrotnie niższa (niespełna 56 mld USD). W wartościach skumulowanych (netto) w ramach BIZ napłynęło do Polski w latach 2004-2020 blisko 58 proc. wartości PKB. Pod względem tego wskaźnika Polska znajdowała się w dolnej połowie państw członkowskich UE, choć wartości dla poszczególnych krajów są w znacznej mierze zaburzone przez istnienie wewnątrz Unii tzw. rajów podatkowych (jak Luksemburg, Malta, Cypr) i nieujednolicony system podatkowy umożliwiający szeroko rozumianą optymalizację przez przenoszenie aktywów między krajami członkowskimi.

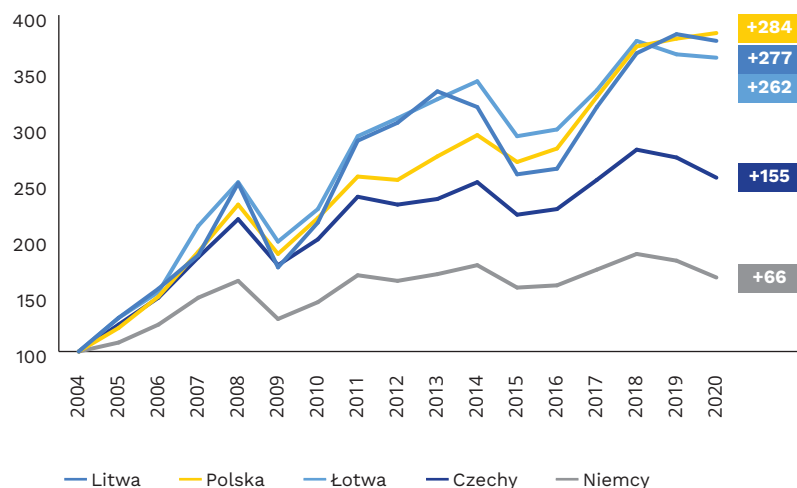
Wykres 2. Napływ BIZ w wartościach skumulowanych w latach 2004-2020 w Polsce i w wybranych krajach Unii Europejskiej (w proc. PKB)



Źródło: opracowanie własne PIE na podstawie danych Banku Światowego.

Wartość polskiego eksportu w 2003 r. była wyceniana na niespełna 73 mld USD. W ostatnich latach, w znacznej mierze w efekcie przystąpienia do wspólnego rynku unijnego, wartość ta wzrosła ponad czterokrotnie, by w 2020 r. osiągnąć poziom 335 mld EUR. Bariery 200 i 300 mld USD przekroczone odpowiednio w latach 2011 i 2018. Z produktów przeznaczonych na eksport w 2020 r. blisko 75 proc. trafiło do pozostałych członków Unii Europejskiej. Najważniejszym partnerem handlowym dla polskich przedsiębiorców jest Republika Federalna Niemiec. To tam w 2020 r. trafiło 29 proc. polskiego eksportu (z Niemiec pochodzi także najwięcej produktów sprowadzanych do Polski – 22 proc.). Choć rozwojowi eksportu towarzyszył również wzrost wartości importowanych produktów, to eksport cechował się większą dynamiką, co pozwoliło Polsce w latach 2015-2020 osiągnąć dodatni bilans handlowy (różnicę między wartością eksportu a wartością importu), po raz pierwszy od wczesnych lat 90. Bilans handlowy z państwami członkowskimi Unii Europejskiej pozostaje dodatni od 2009 r., pozytywnie zmienia się także struktura polskiego eksportu. Jak wskazują dane Banku Światowego w 2004 r. jedynie 3,3 proc. można było zakwalifikować jako produkty wysokiej techniki. W 2019 r. udział ten wynosił już 10,1 proc. Wprawdzie Polsce wciąż daleko do wartości tego wskaźnika osiągniętych chociażby przez Niemcy (16,4 proc. w 2019 r.), czy Francję (27 proc.), jednak w ostatnich latach wyraźnie się do nich zbliżyła.

Wykres 3. Dynamika wartości eksportu w latach 2004–2020 w Polsce i w wybranych krajach Unii Europejskiej (w proc., 2004 = 100)



Źródło: opracowanie własne PIE na podstawie danych Banku Światowego.

Efekt akcesji Polski do Unii Europejskiej

o 1,04 pkt. proc.

większy średniorocznie
wzrost gospodarczy dzięki
przystąpieniu Polski do UE*

o 4,07 pkt. proc.

większy średniorocznie
napływ BIZ netto dzięki
przystąpieniu Polski do UE*

o 3,2 pkt. proc.

większa średniorocznie
wartość eksportu dzięki
przystąpieniu Polski do UE*

* Oszacowania wpływu przystąpienia Polski do Unii Europejskiej na podstawowe wskaźniki makroekonomiczne dokonano za pomocą ekstrapolacji trendu szeregów czasowych. Szacowania za pomocą ekstrapolacji trendu dokonano na podstawie metodologii OECD (Stiglitz, Fitoussi, Durand, 2018). W pierwszej kolejności, za pomocą regresji liniowej analizowanego szeregu czasowego (np. PKB *per capita*, eksport *per capita*) w latach 1991-2003 (1991-1997 dla scenariusza uwzględniającego oczekiwania przedakcesyjne) wyznaczano trend liniowy. Następnie, za pomocą ekstrapolacji liniowej, szacowano wartości kontrfaktyczne dla lat 2004-2017 (1998-2017). Wartości te korygowano dodatkowo o wpływ kryzysu gospodarczego w 2009 r., o ile taka korekta była konieczna. Procesu korekcji dokonywano zgodnie z metodologią Chen i Liu (1993). Szukane oszacowanie wpływu wyznaczano jako różnicę między rzeczywistą wartością szeregu, a jego kontrfaktyczną wartością utworzoną za pomocą ekstrapolacji trendu liniowego.

Postawy Polaków wobec obecności w UE

8 na 10 mieszkańców Polski docenia ekonomiczne korzyści z członkostwa w UE. Kobietom i młodemu pokoleniu większe trudności sprawia wyrażenie jednoznacznej opinii o przyczynianiu się UE do wzrostu polskiej gospodarki,

Infografika 1. UE przyczynia się do wzrostu gospodarczego w Polsce (w proc.)



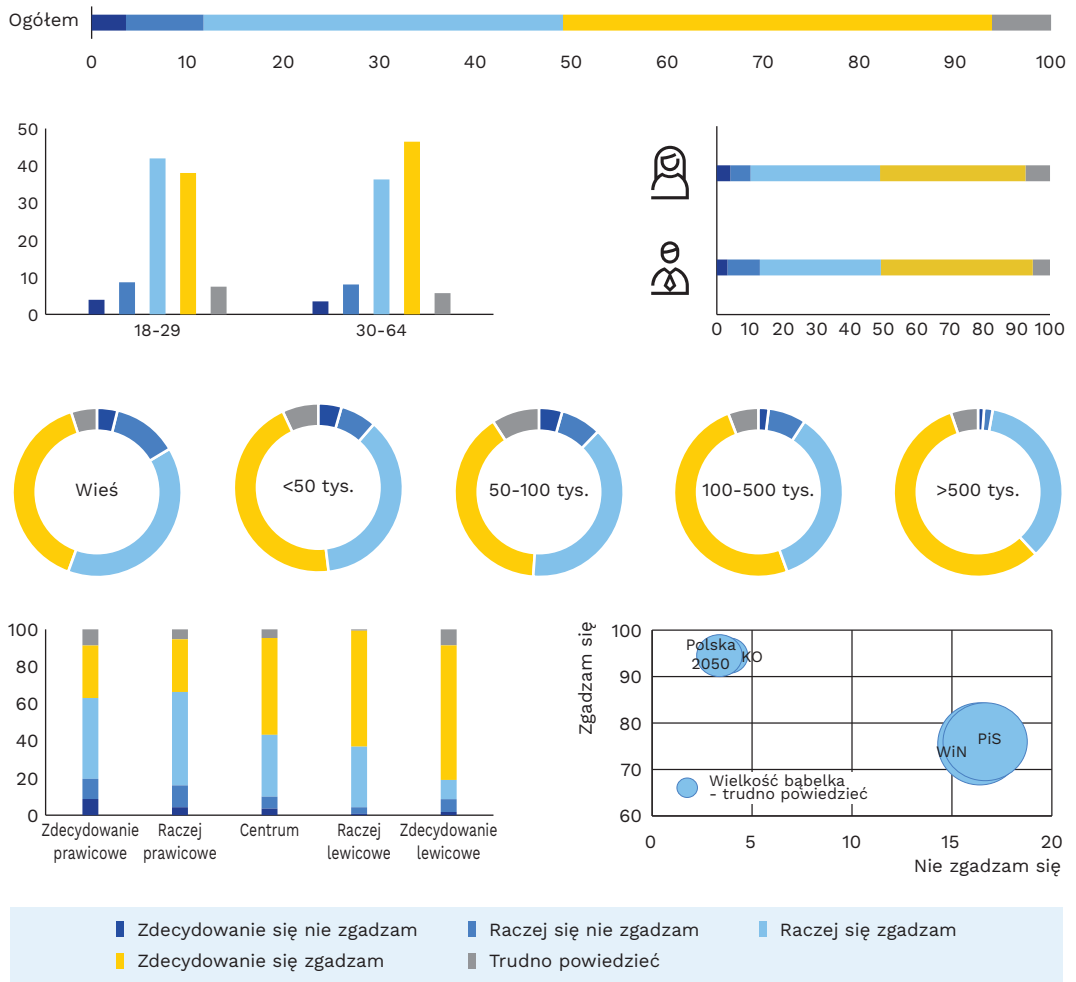
Źródło: opracowanie własne PIE.

co przekłada się na rzadsze opowiadanie się za pozytywnym wpływem akcesji Polski. Jednocześnie wraz ze wzrostem wielkości miejscowości zamieszkania wzrasta odsetek osób, dla których wejście naszego kraju do UE przyczyniło się do wzrostu gospodarczego Polski. Pod względem deklarowanych poglądów politycznych rysuje się wyraźny trend – im poglądy są bardziej lewicowe, tym wyższa i bardziej klarowna ocena pozytywnego wpływu UE.

8 na 10 mieszkańców Polski wiąże akcesję z poprawą sytuacji na rynku pracy.

Tego zdania choć nieznacznie to jednak rzadziej pozostają mężczyźni i młode pokolenie. Mieszkańcy wsi nie tylko mają najbardziej wyraziste poglądy w tej

Infografika 2. UE zapewnia obywatelom Polski nowe możliwości zatrudnienia (w proc.)



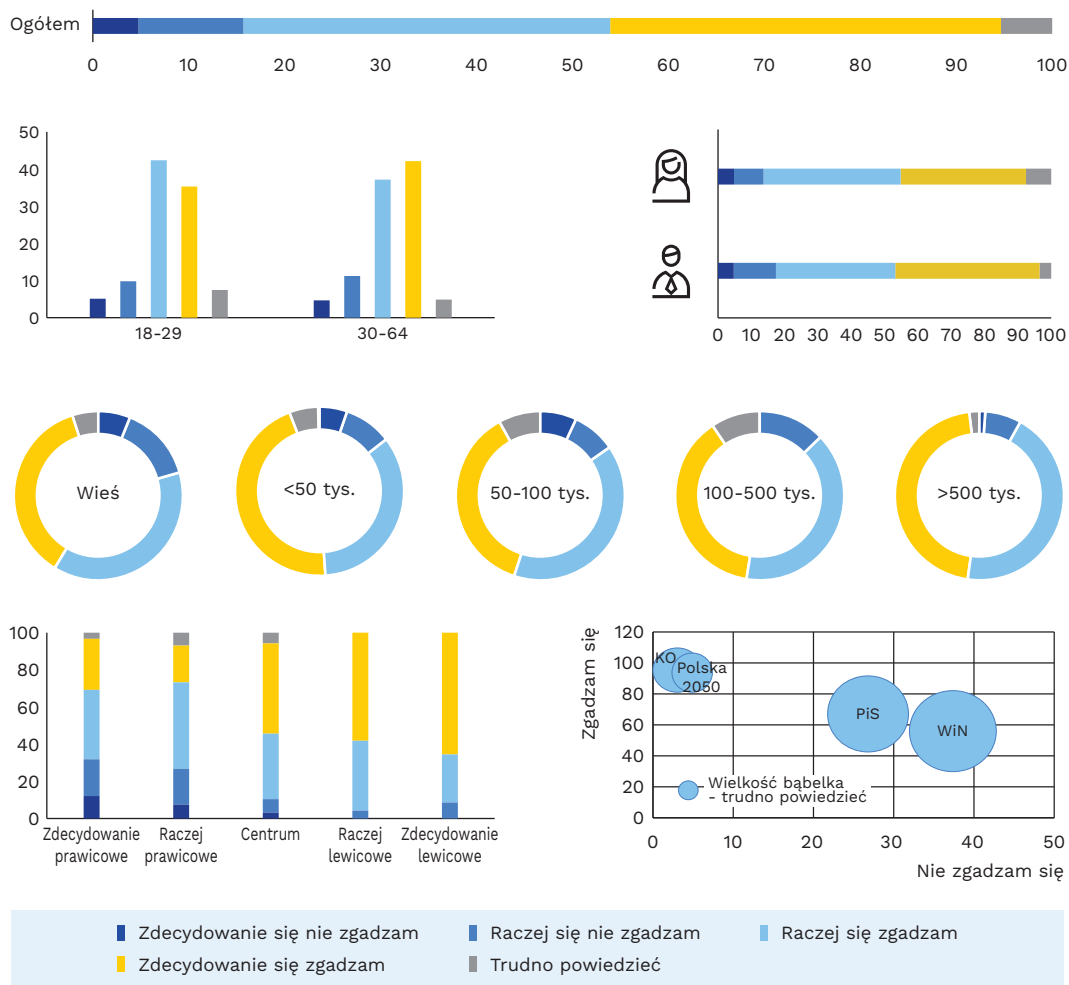
Źródło: opracowanie własne PIE.

kwestii, ale także najrzadziej deklarują, że UE zapewnia obywatelom Polski nowe możliwości zatrudnienia. Inaczej twierdzą mieszkańcy miast powyżej 100 tys., zwłaszcza tych największych. Pod względem deklarowanych poglądów politycznych rysuje się wyraźny trend – im poglądy są bardziej lewicowe, tym wyższa ocena pozytywnego wpływu UE na lepsze możliwości zatrudnienia.

8 na 10 mieszkańców Polski wejście do UE poprawiło ich standard życia.

Kobietom i młodemu pokoleniu w Polsce większe trudności sprawia wyrażenie jednoznacznej opinii o przyczynianiu się UE do poprawy standardu życia, a tym samym mężczyźni i osoby powyżej 30. roku życia częściej nie utożsamiają akcesji Polski do UE z polepszeniem osobistej sytuacji materialnej.

Infografika 3. UE poprawia standard życia Polaków (w proc.)

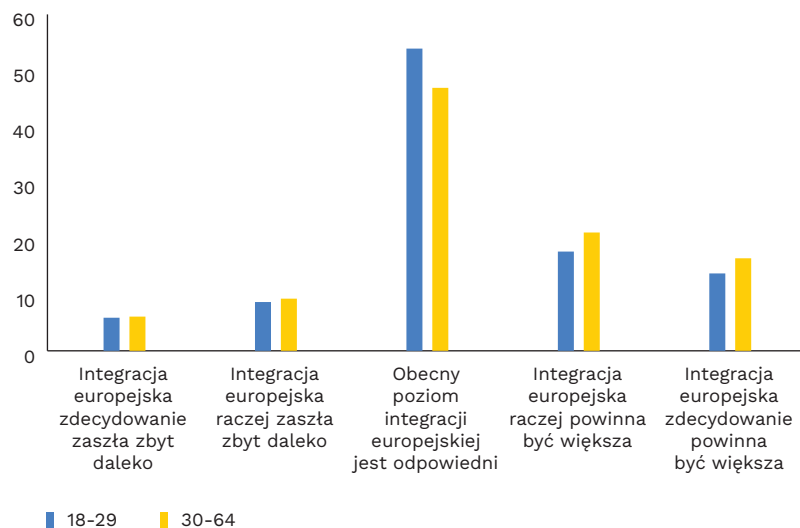


Źródło: opracowanie własne PIE.

W tej samej sytuacji postrzegają siebie z jednej strony mieszkańcy wsi, a z drugiej miasteczek, których liczba mieszkańców mieści się w przedziale od 50 do 100 tys. Dla kontrastu, największą poprawę standardu życia deklarują mieszkańcy największych miast, a także miejscowości liczących nie więcej niż 50 tys. Pod względem deklarowanych poglądów politycznych rysuje się wyraźny trend – im są bardziej lewicowe, tym wyższa i bardziej klarowna jest ocena pozytywnego wpływu UE.

Niektórzy twierdzą, że integracja europejska, proces jednoczenia się krajów członkowskich Unii Europejskiej, powinien postępować coraz dalej. Inni twierdzą, że proces ten zaszedł już zbyt daleko. **Dla 53,9 proc. młodych obecny poziom integracji jest odpowiedni. Tego samego zdania jest 46,9 proc. przedstawicieli starszych pokoleń.** Jednocześnie 31,5 proc. iGen opowiada się za jeszcze większym zjednoczeniem krajów członkowskich, podczas gdy tego samego zdania jest 37,6 proc. starszych pokoleń. Dla kontrastu, blisko co 7. zarówno młody, jak i osoby powyżej 29. roku życia uważają, że integracja zaszła zbyt daleko. Ocena poziomu integracji europejskiej jest skorelowana ze stosunkiem do działań Komisji Europejskiej – im bardziej pozytywny, tym chętniej badani opowiadają się za tym, by integracja postępowała coraz dalej.

Wykres 4. Stosunek do integracji europejskiej (w proc.)

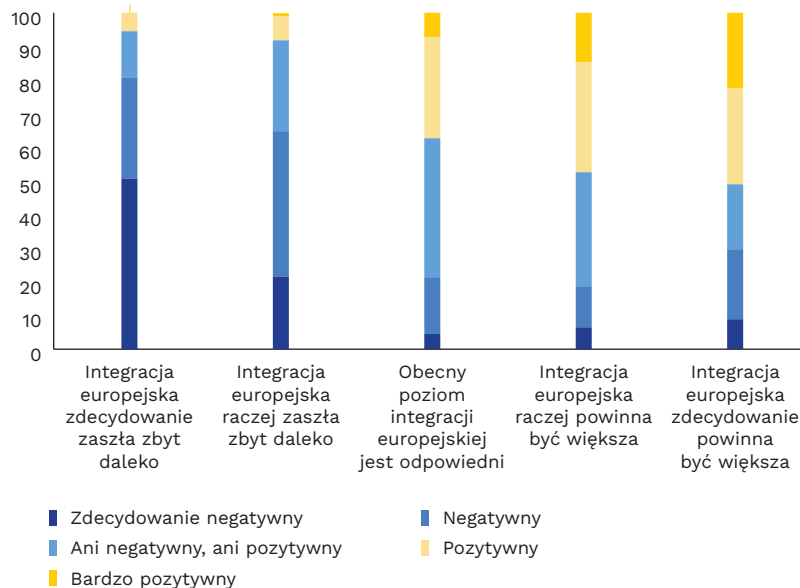


Źródło: opracowanie własne PIE.

Jednym z przykładów takiego kierunku jest zastąpienie polskiego pieniądza (złotego) wspólnym dla wielu państw UE europejskim pieniądzem – euro.

Większość respondentów jest przeciwna temu rozwiązaniu (51,0 proc.), podczas gdy przeciwnego zdania jest 4 na 10 respondentów (42,3 proc.).

Wykres 5. Ocena poziomu integracji oraz stosunek do działań KE (w proc.)

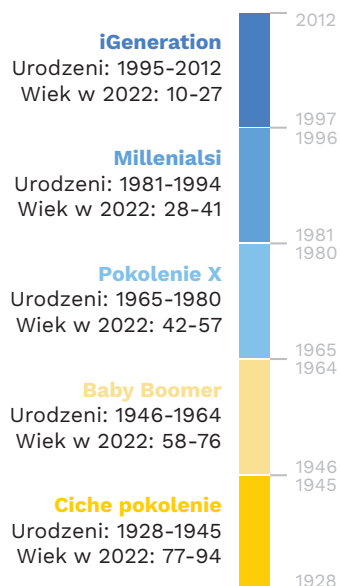


Źródło: opracowanie własne PIE.

Kim jest pokolenie iGeneration?

Kolejne pokolenie, określane czasem jako „iGeneration” (iGeneracja, iGen), obejmuje urodzonych po roku 1994/1995². Są oni pierwszymi cyfrowymi tubylcami: dorastali ze smartfonami i tabletami, a większość z nich ma w domu dostęp do internetu. Choć w UE jest to pokolenie najbardziej zróżnicowane pod względem pochodzenia i najlepiej wykształcone, jest też najbardziej narażone na zagrożenia, także na rynku pracy. **Jest to pokolenie najbardziej zagrożone ubóstwem i najbardziej dotknięte brakiem międzypokoleniowej mobilności zarobkowej.** Ponadto najbardziej dotknięte przez kryzys związany z koronawirusem, który doprowadził do zamknięcia szkół i utraty miejsc pracy. Negatywne tendencje, z jakimi borykało się to pokolenie przed pandemią, nasiliły się w czasie epidemii i środków blokujących. Dobre samopoczucie, sukcesy edukacyjne i integracja tego pokolenia na rynku pracy mają duży wpływ na ogólny dobrobyt społeczeństwa, a także na wzrost produktywności, a tym samym na całą gospodarkę – teraz i w przyszłości. **Minie jednak jeszcze 15 lat, zanim pokolenie iGen, wraz z millenialsami (czyli urodzonymi w latach 1981-1994), stanie się większością wśród osób w wieku uprawniającym do głosowania w całej UE, a ich poglądy, oczekiwania i postawy będą brane pod uwagę przy opracowywaniu założeń polityki.**

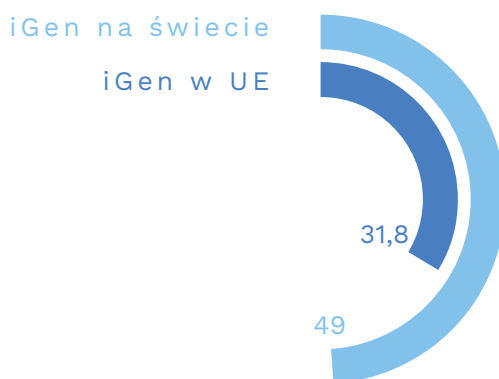
Mniej młodych ludzi w Europie niż w innych częściach świata. Pokolenie iGeneration obejmuje dzieci i młodzież urodzonych po 1994 r. Według niektórych szacunków amerykańskich to pokolenie liczebnie może przewyższać liczbę osób znanych jako *Millennials* lub Generacja Y (urodzonych po 1981 r. do 1994 r.). W 2018 r. przewidywano, że do 2019 r. iGeneration będzie stanowiła 2,47 mld z 7,7 mld mieszkańców Ziemi – czyli 32 proc., przewyższając liczbę 2,43 mld millenialsów (Miller, Lu, 2018). **W UE łączny udział dzieci i młodzieży (wszystkich osób w wieku 29 lat i mniej) w całej populacji UE-27 spadł z 38,1 proc. w 1999 r. (z wyłączeniem Chorwacji) do 34,2 proc. w 2009 r. i 31,8 proc. w 2019 r., podczas gdy udział tego pokolenia w populacji światowej był znacznie wyższy i w lipcu 2019 r. wynosił 49 proc.** W 2019 r. trzy



² Pokolenie iGen otrzymało swoją nazwę w 2018 r. od Pew Research Center (Dimock, 2019). Większość wyników badań dotyczących tego pokolenia pochodzi z USA i Australii, ale pojawiają się również badania europejskie.

pięcioletnie grupy wiekowe, które łącznie obejmują zbiorowość dzieci (w wieku 0-4 lata, 5-9 lat i 10-14 lat), a także najmłodsza pięcioletnia grupa wiekowa wśród młodzieży (15-19 lat) stanowiły najmniejsze udziały w populacji UE-27 w wieku poniżej 70 lat. Na względne znaczenie dzieci i młodzieży na świecie wpływa do pewnego stopnia stosunkowo wysoki wskaźnik urodzeń w Afryce i niektórych częściach Azji. Ponadto za tymi ogólnymi danymi w UE kryją się znaczne różnice między poszczególnymi krajami – Irlandia jest najbardziej młodym państwem członkowskim, w którym na początku 2019 r. osoby w wieku poniżej 29 lat będą stanowiły prawie 4 na 10 mieszkańców. Na drugim końcu spektrum, udział dzieci i młodzieży w całkowitej populacji był najniższy we Włoszech (28,3 proc.). Na poziomie regionalnym różnice są jeszcze bardziej uderzające – niektóre regiony wschodnich części Niemiec, północnych Włoch i Hiszpanii są najmniej młode. Chociaż przewiduje się, że całkowita liczba ludności UE-27 będzie nadal rosta do 2026 r., osiągając szczytową wartość 449,3 mln, udział dzieci i młodzieży w całkowitej liczbie ludności ma się zmniejszyć z 31,8 proc. w 2019 r. do 28,6 proc. w 2052 r. Od 2052 r. udział dzieci i młodzieży ma nieznacznie wzrastać do 2080 r., ale zostanie poniżej poziomu z 2019 r.

Wykres 6. Udział pokolenia iGen w populacji ogólnej (w proc.)



Źródło: opracowanie własne PIE na podstawie danych EPRS.

Osoby z pokolenia iGen są najlepiej wykształcone i pozostają otwartymi realistami. Przeprowadzono wiele badań mających na celu określenie charakterystyki pokolenia iGeneration – głównie w świecie anglojęzycznym, mających na celu ocenę w skali globalnej i często w celach komercyjnym – i wydaje się, że są one zgodne co do wielu cech. **Pokolenie to jest opisywane jako samoświadome, wytrwałe, realistyczne, innowacyjne i samodzielne, w przeciwieństwie do millenialsów, których uznano za egocentryków, samolubnych, idealistów, kreatywnych i zależnych, którymi trzeba pokierować**

(Wood, 2018). Uważa się, że pokolenie iGen jest proporcjonalnie najlepiej wykształcone, a także liberalnie myślące i otwarte na nowe trendy społeczne (Parker, Igielnik, 2020). **Niektórzy twierdzą, że u podstaw ich tożsamości leży „poszukiwanie prawdy”** (Francis, Hoefel, 2018). Obejmuje to rozumienie, łączenie i wyrażanie różnych indywidualnych prawd. Pierwotnie nazywani pokoleniem iGeneration, co wynika z faktu, że dorastali z iPhoneami i iPadami, są pierwszymi cyfrowymi tubylcami. Jeśli chodzi o ich zachowania, oznacza to, że: w znacznie większym stopniu niż poprzednie pokolenia korzystają z mediów społecznościowych, aby orientować się w bieżących sprawach; bardzo troszczą się o zdrowie i dobre samopoczucie swoje i całej planety; w znacznie większym stopniu ulegają wpływom reklamy cyfrowej i cyfrowych usług finansowych; nie chcą posiadać własnego samochodu i są znacznie bardziej zainteresowani interaktywnymi platformami, takimi jak czaty internetowe czy inteligentne platformy rezerwacji (Blume i in., 2020). Mimo dużych różnic między krajami OECD, prawie wszyscy piętnastolatki (95 proc.) mają w domu dostęp do internetu (Graafland, Burns, 2018).

M

MILLENNIALSI

B

Większość wychowana przez pokolenie **Baby Boomers**



Dorastali w czasach **boomu gospodarczego**



Skłonność do **idealizmu**



Sfokuszowani na **gromadzeniu doświadczeń**



Pionierzy smartfonów



Preferują marki, które dzielą się ich **wartości**

iGen

iGENERACJA

X

Większość z nich została wychowana przez **Pokolenie X**



Dorastali w czasie **recesji**



Skłonność do **pragmatyzmu**



Sfokuszowani na **oszczędzaniu pieniędzy**

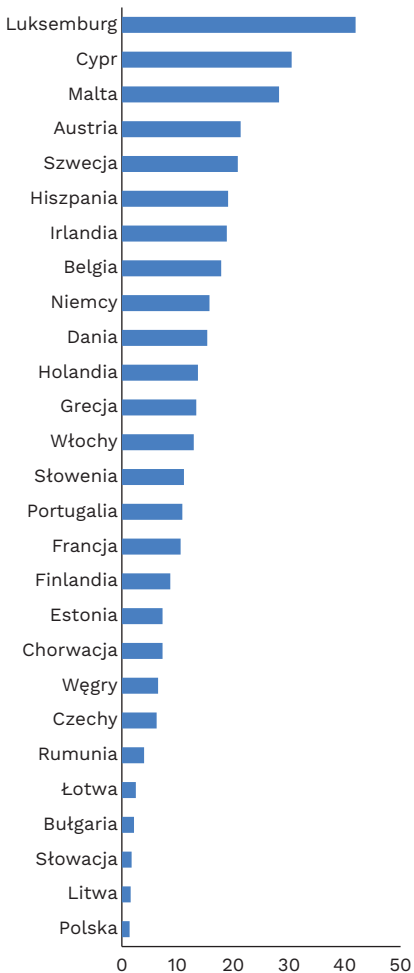


Mobilni **tubylcy**



Preferują marki, które wydają się **autentyczne**

Wykres 7. Odsetek dzieci urodzonych za granicą w grupie wiekowej 15-29 lat (w proc.)



Źródło: opracowanie własne PIE na podstawie danych Eurostatu.

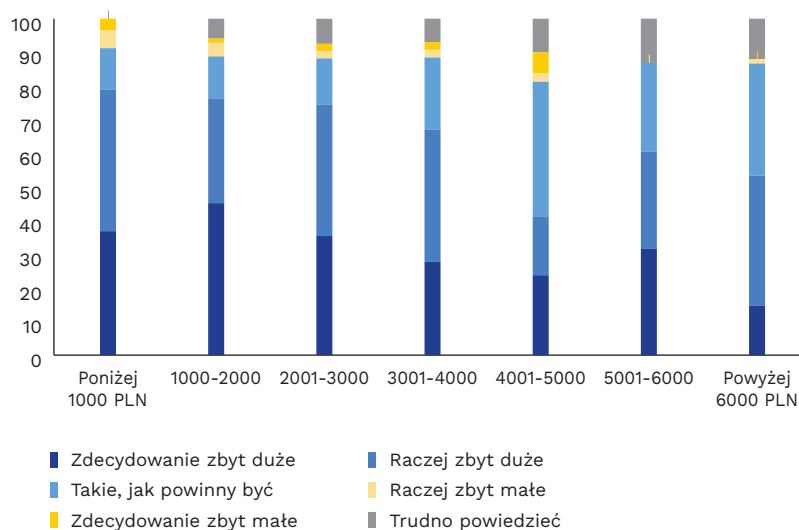
W UE pokolenie iGen jest najbardziej zróżnicowane pod względem pochodzenia. Na przykład w Luksemburgu odsetek dzieci urodzonych za granicą w grupie wiekowej 0-14 lat był w 2019 r. najwyższy w UE, a jedna piąta z nich urodziła się poza terytorium kraju (13,9 proc. w innym państwie członkowskim UE, a 6,6 proc. poza UE) (Eurostat, 2020). Istnieją także duże różnice między krajami na wschodzie i zachodzie. W Irlandii około 12,0 proc. wszystkich dzieci urodziło się w innym kraju; w Szwecji 1,6 proc. dzieci urodziło się w innym państwie członkowskim, a odsetek dzieci urodzonych poza UE wyniósł 7,8 proc. (najwięcej w UE), co daje łącznie 9,4 proc. dzieci urodzonych za granicą. W tym samym czasie w Chorwacji i Czechach udział dzieci urodzonych za granicą wynosi odpowiednio 0,7 proc. i 1,1 proc. W 2019 r. Luksemburg miał najwyższy odsetek młodych dorosłych (15-29 lat) urodzonych w obcym kraju (41,9 proc.), a za nim Cypr, Malta, Austria i Szwecja – tam ponad jedna piąta młodych ludzi urodziła się za granicą. Ponadto najwyższy odsetek młodych ludzi urodzonych poza UE odnotowano w Szwecji, Hiszpanii i Luksemburgu. Z kolei w Polsce, na Litwie, Słowacji, w Bułgarii i na Łotwie odsetek młodzieży urodzonej za granicą był najniższy i wynosił od 1,4 do 2,5 proc. całej grupy wiekowej.

Jeśli chodzi o sytuację społeczno-ekonomiczną, najmłodsze pokolenie jest bardziej niż jakiegokolwiek inne dotknięte „lepkimi podłogami i szklanymi sufitymi” (Milotay, 2020). Od lat 90. ubiegłego wieku krajach OECD obserwuje się ogólną tendencję do braku mobilności między dochodami na dole i na górze drabiny społecznej (OECD, 2018).

Zdaniem dwóch trzecich opinii publicznej w Polsce różnice dochodowe są zbyt duże (67,6 proc.). Jednocześnie rzadziej niż co piąty mieszkaniec Polski ocenia, że różnice między najniższymi i najwyższymi dochodami w Polsce są takie jak być powinny (19,3 proc.). Co dwunasty Polak nie ma w tej kwestii zdania, a co dwudziesty oczekiwałby, że różnice między najniższymi i najwyższymi dochodami będą większe niż te obecne. Częściej

na problem nierówności dochodowych wskazują kobiety (70,6 proc.) niż mężczyźni (65 proc.); mieszkańcy miast liczących nie więcej niż 50 tys. (72,5 proc.) oraz wsi (67,1 proc.). **Wpływ na ocenę poziomu nierówności dochodowych jest silnie uzależniony od poglądów politycznych** określanych przez respondentów – im bardziej lewicowe, tym większy odsetek uważa je za zbyt duże i odwrotnie – badani określający swoje poglądy polityczne jako prawicowe najczęściej uważają, że nierówności są takie jakie powinny być, a nawet są zdania, że powinny być większe niż obecnie. Na ocenę nierówności dochodowych ma także wpływ poziom zarobków – wyraźnie rysuje się trend spadkowy odpowiedzi, że są one zbyt duże wraz ze wzrostem wynagrodzeń, ale po przekroczeniu 5 tys. PLN (netto) trend przybiera odwrotny kierunek. Wraz ze wzrostem wynagrodzeń rośnie odsetek odpowiedzi nie wiem. Warto zaznaczyć, że wśród osób, których dochód mieści się między powyżej 4 tys., ale nie więcej niż 5 tys. PLN, najwięcej osób uważa, że nierówności są takie jak być powinny. **Ponad połowa Polaków oczekuje od państwa zmniejszenia różnic między bogatymi i biednymi.** Częściej oczekują tego młodzi (61,5 proc.) niż starsze pokolenia (54,8 proc.).

Wykres 8. Ocena poziomu nierówności dochodowych (w proc.)

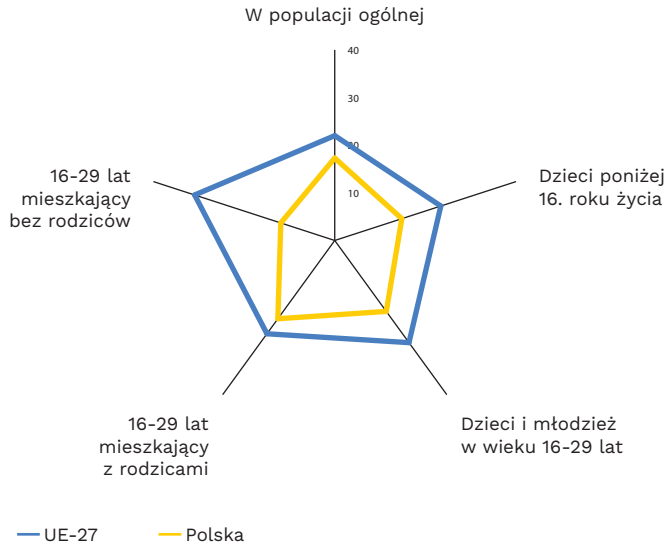


Źródło: opracowanie własne PIE.

Frustrację zarobkową wśród młodych potęguje dodatkowo fakt, że wysiłek który wkładają w pracę nie zawsze przekłada się na ich pełne kieszenie – są od innych grup wiekowych dwukrotnie bardziej narażeni na zjawisko tzw. biednych pracujących. **Z punktu widzenia celów zrównoważonego**

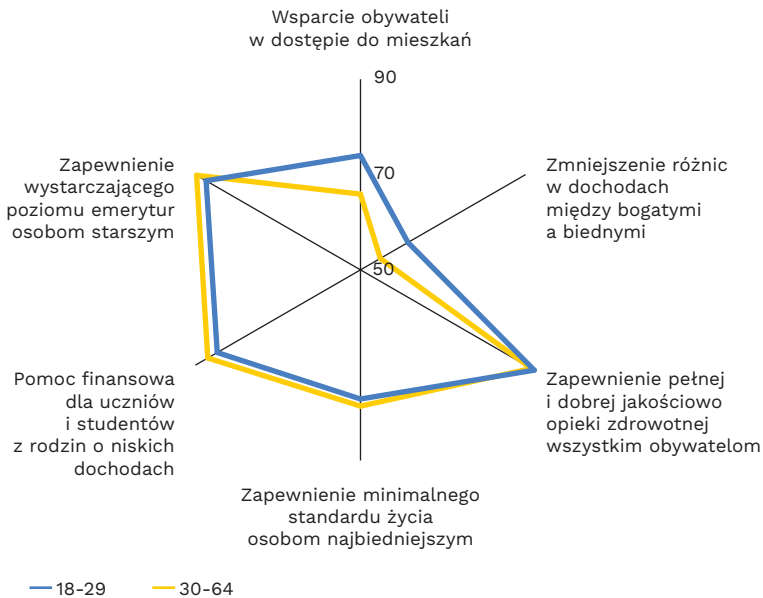
rozwoju ONZ (SDG), najmłodszy są najbardziej narażeni na ubóstwo i bezrobocie oraz najbardziej nimi dotknięci (Marguerit, Cohen, Exton, 2018). Ubóstwo jest jednak zagadnieniem wielowymiarowym, związanym nie tylko z dochodami, a zatem dotyka nie tylko dzieci z rodzin o niskich dochodach (Brazier, 2017). Na podstawie obliczeń dochodu gospodarstwa domowego można stwierdzić, że blisko 25 proc. dzieci w UE jest zagrożonych ubóstwem (Milotay, 2020). Jeśli jednak weźmie się pod uwagę kilka innych wymiarów ubóstwa, w tym warunki mieszkaniowe i działalność społeczną, to w krajach o wysokich dochodach problem ten dotyczy około 30 proc. dzieci. Tendencja ta nasiliła się od czasu recesji w 2008 r. Przed kryzysem w 2008 r. osoby poniżej 25. roku życia nie były bardziej zagrożone ubóstwem niż osoby powyżej 64. roku życia (Chen i in., 2018). Obecnie prawdopodobieństwo, że będą one ubogie, jest o prawie 10 pkt. proc. większe (Milotay, 2020). Ponury obraz dobitnie odzwierciedlają dane za rok 2020. O ile w tym czasie wskaźnik zagrożenia ubóstwem lub wykluczeniem społecznym w ogóle społeczeństwa objął 22 proc. unijnej populacji, o tyle wyższy jest on zarówno wśród dzieci poniżej 16. roku życia (23,4 proc.), jak i młodych w wieku 16-29 lat (26,5 proc.). Wśród tych ostatnich narażeni na ubóstwo są zwłaszcza ci młodzi, którzy nie mieszkają z rodzicami – średnio blisko co trzeci pozostaje w biedzie (30,9 proc.). Co zaskakujące, w Polsce jest zdecydowanie inaczej, ponieważ to właśnie niemieszkający z rodzicami młodzi poniżej 30. roku życia najmniej narażeni są na ubóstwo, bądź wykluczenie społeczne (11,9 proc.). Taki sam trend występuje jeszcze tylko na Słowacji, Malcie i Portugalii. Mimo że relatywnie sytuacja przedstawia się najlepiej to co 8. młody jest narażony na ubóstwo lub wykluczenie społeczne. Nie dziwi więc, że **ponad trzy czwarte ogółu młodych oczekuje od państwa zapewnienia najbiedniejszym obywatelom minimalnego standardu życia**. Wśród starszych pokoleń jest to jeszcze więcej – 78,6 proc. Jednocześnie 84,7 proc. młodych i 87,0 proc. starszych pokoleń jest zdania, że państwo w dużym stopniu powinno zapewnić pomoc finansową uczniom i studentom z rodzin o niskich dochodach. Gdy chodzi o zapewnienie wystarczającego poziomu emerytur osobom starszym, młodzi nieznacznie rzadziej oczekują tego od państwa (87,4 proc. wobec 89,7 proc.). Większe różnice międzypokoleniowe występują w zakresie roli państwa w zapewnieniu wsparcia obywateli w dostępie do mieszkań – tego zdania jest niemal trzy czwarte młodych (74,0 proc.) i 65,9 proc. osób w wieku 30-64 lat.

Wykres 9. Zagrożenie ubóstwem lub wykluczeniem społecznym (w proc.)



Źródło: opracowanie własne PIE na podstawie danych Eurostatu.

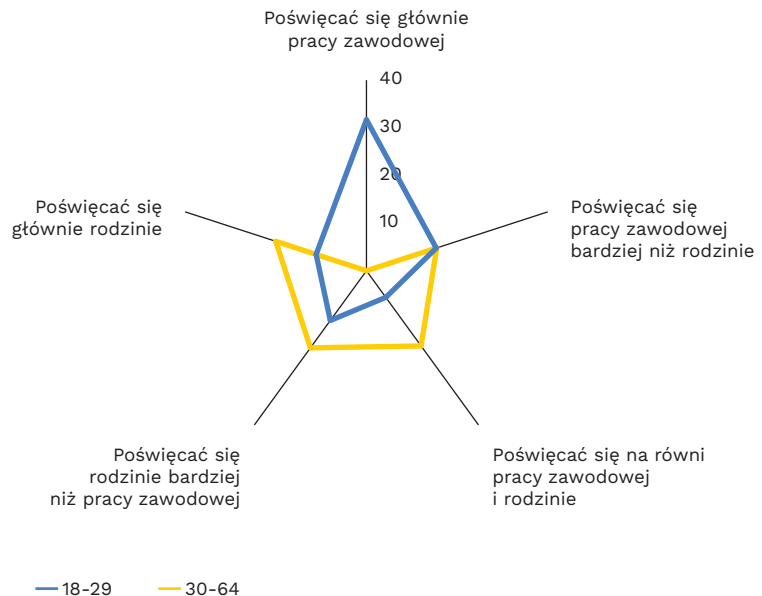
Wykres 10. Oczekiwania wobec państwa (w proc.)



Źródło: opracowanie własne PIE.

Od ponad 100 lat obowiązuje w Polsce 8-godzinny dzień pracy. Ustanowiono go w 1918 r., a dekret wprowadzający to rozwiązanie podpisał ówczesny Naczelnik Państwa Józef Piłsudski. Jednak dopiero 21 lipca 1973 r. Polacy po raz pierwszy w historii nie poszli do pracy w sobotę. Od pracy sześć dni w tygodniu odchodzono stopniowo. Teraz coraz częściej mówi się o dalszym skracaniu czasu pracy. Padają różne propozycje co do formy. **Co 7. Polak opowiada się za czterodniowym tygodniem pracy.** Częściej tego zdania są przedstawiciele starszych pokoleń (15,7 proc.), niż młodzi poniżej 30. roku życia (10,3 proc.). Za jeszcze bardziej radykalnym skróceniem wymiaru czasu pracy jest co 200. Polak, przy czym częściej deklarują to osoby z młodego pokolenia (co 125), niż starszego (rzadziej niż co 300). Jednocześnie **co 10. Polak uważa, że dziennie powinno się pracować siedem godzin** (9,8 proc.). Dwukrotnie częściej tego zdania są przedstawiciele starszych pokoleń (11,2 proc.), niż młodzi (4,9 proc.). Za jeszcze krótszym – 6-godzinnym – dniem pracy opowiada się co 17. mieszkaniec Polski (6,0 proc.), a nie więcej niż 5 godzin dziennie wskazuje co 70. Krótszy czas pracy jest skorelowany deklarowanymi priorytetami życiowymi rozpiętymi na osi *życie rodzinne – życie zawodowe*, które istotnie różnicują pokolenia. O ile wśród młodych, którzy opowiadają się za skróceniem czasu częściej są to osoby opowiadające się za poświęceniem się pracy zawodowej niż rodzinnej, o tyle w przypadku starszych pokoleń jest odwrotnie.

Wykres 11. Odsetek uważających, że powinno się pracować mniej niż 8 godz. dziennie a priorytety życiowe (w proc.)



Źródło: opracowanie własne PIE.

Oczekiwania i postawy różnią się w zależności od lokalizacji. Badania przeprowadzone przed wybuchem pandemii, a następnie ponownie przeprowadzone w jej początkowym okresie, zawierają pewne wskazówki dotyczące polityki w odniesieniu do oczekiwań i postaw tego pokolenia (Deloitte, 2021). Należą do nich: cel wykraczający poza zysk – kapitalizm interesariuszy w przeciwieństwie do kapitalizmu akcjonariuszy; zajęcie się zmianami klimatycznymi i wdrażanie programów zrównoważonego rozwoju środowiska; większe możliwości zaangażowania pracowników w życie społeczności lokalnych; struktury mające na celu zmniejszenie nierówności dochodów i poprawę dystrybucji bogactwa – ale niekoniecznie w formie redystrybucji podatkowej; większy nacisk na dobrostan psychiczny (OECD, 2019; 2021). Badania te mają jednak często charakter globalny, nie uwzględnia się w nich niuansów między poszczególnymi kontynentami, a tym bardziej wewnątrz kontynentów. Istnieją jednak różnice w poglądach i postawach iGen między Stanami Zjednoczonymi i Europą, a także pomiędzy Europą Wschodnią i Zachodnią (de Weck, Ferguson, 2019). **Czterech na pięciu Europejczyków z pokolenia iGen, w przeciwieństwie do ich rówieśników z USA, troszczy się o środowisko, ale nie jest to dla nich najważniejszy priorytet. Większość z nich uważa również, że sektor prywatny jest lepszy w tworzeniu miejsc pracy niż publiczny.** Europejskie Pokolenie iGen ma bardziej pozytywny pogląd na globalizację niż inne kohorty. Różnice w postawach między Wschodem a Zachodem oraz starymi a nowymi państwami członkowskimi, wydają się łagodniejsze w młodym pokoleniu. Jednak wielu młodych ludzi ze Wschodu nadal ma bardziej konserwatywne poglądy na pewne wartości, takie jak sprzeciw wobec małżeństw osób tej samej płci i kładzenie większego nacisku na pochodzenie etniczne oraz religię przy określaniu obywatelstwa. Ponadto intensywna mobilność lepiej wykształconych obywateli ze Wschodu na Zachód sprawia, że kraje Europy Wschodniej nadal skłaniają się ku prawicy (Milotay, 2020).

Pokolenie iGen w czasach pandemii



Zdrowie i status zawodowy osiągnęły szczyt listy najważniejszych problemów, ale przedstawiciele iGen nadal są głęboko zaniepokojeni zmianami klimatycznymi i środowiskiem. Ponad cztery na dziesięć osób z pokolenia iGen zgadza się z opinią, że w kwestii środowiska naturalnego osiągnęliśmy już punkt bez powrotu i jest już za późno na naprawę szkód (43 proc.). Większość z nich jest jednak optymistycznie nastawiona do tego, że po wybuchu pandemii wzrośnie zaangażowanie ludzi w podejmowanie osobistych działań na rzecz ochrony środowiska i klimatu.



Nadal utrzymuje się piętno wokół problemów związanych ze zdrowiem psychicznym, zwłaszcza w miejscu pracy. Ponad jedna trzecia iGen stwierdziła, że wzięła wolne w pracy z powodu stresu i niepokoju spowodowanego pandemią (35 proc.). Spośród dwóch trzecich osób, które nie wzięły wolnego, cztery na dziesięć uważają, że są zestresowane cały czas, ale postanowiły przetrwać ten stres. Częściej niż jedna na trzy osób z pokolenia iGen uważa, że pracodawcy nie dołożyli należytej staranności, aby zapewnić im dobre samopoczucie psychiczne w tym okresie (35 proc.).

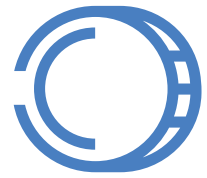


Prawie połowa osób z pokolenia iGen twierdzi, że czuje się zestresowana przez cały czas lub przez większość czasu (46 proc.). Pandemia wywołała wiele niepewności i stresu wokół przyszłości finansowej iGen. Blisko co drugi przedstawiciel tego pokolenia często martwi się lub stresuje o swoją przyszłość finansową (48 proc.). Jednocześnie dla połowy przedstawicieli iGen przyczyną stresu pozostają perspektywy zawodowe (50 proc.).



Kontynuując stały spadek w ciągu ostatnich kilku lat, nieco mniej niż połowa osób z pokolenia iGen uważa, że biznes ma pozytywny wpływ na społeczeństwo. Jednak poglądy na temat ambicji biznesu zaczynają się stabilizować. W 2021 r. nieco mniejszy odsetek respondentów stwierdził, że firmy skupiają się wyłącznie na własnych celach lub nie kierują się żadnymi motywami poza zyskiem. Może to oznaczać, że postrzegają oni dyskurs liderów biznesowych na temat kapitalizmu interesariuszy jako szczery, ale nadal chcą widzieć konkretne efekty, które odpowiadałyby obietnicom firm.

Młodzi mają poważne obawy i wątpliwości dotyczące skali równości bogactwa i dochodów. Dwie trzecie osób z pokolenia iGen uważa, że bogactwo i dochody są nierówno rozdzielane w społeczeństwie (66 proc.). Większość z nich twierdzi, że ustawodawstwo i bezpośrednia interwencja rządu mogłyby w znacznym stopniu zniwelować te różnice. Pokolenie iGen postrzega wynagrodzenia i premie przyznawane liderom biznesowym – podczas gdy przeciętne płace pracowników utrzymywane są na niskim poziomie – jako główną przyczynę utrzymujących się nierówności. Jednak wśród tych z generacji iGen, którzy uważają, że nierówności majątkowe mają charakter systemowy, na czele listy przyczyn znalazły się ogólna chciwość i ochrona własnych interesów – prawie połowa z nich wybrała je jako główny czynnik (48 proc.).



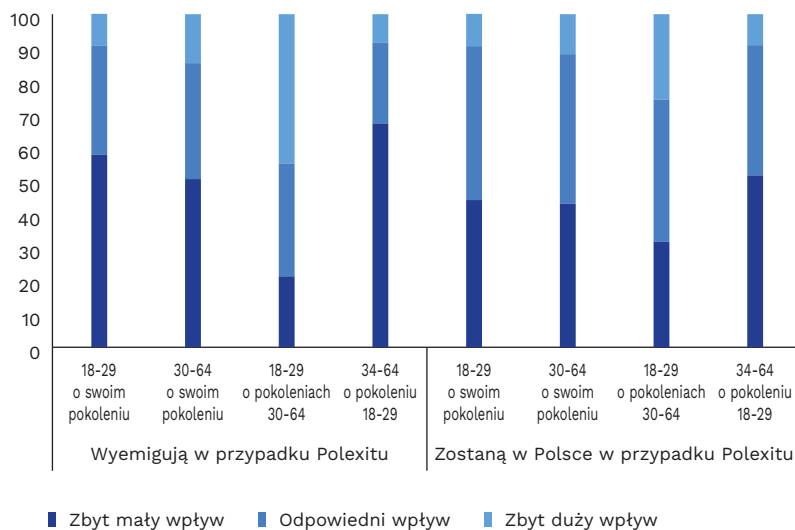
Podsumowanie

Polacy urodzeni po 1996 r., tak zwane „iGeneration” (iGen), to pierwsze pokolenie, które nie pamięta Polski poza Unią Europejską. Zagraniczne wyjazdy na studia czy do pracy nie są więc dla nich jedynie mrzonkami, a konkretnymi planami. Według badań *Młodzi w Europie Środkowej 2020* przeprowadzonych przez Instytut Spraw Społecznych wspólnie z National Democratic Institute, **60 proc. Polaków w wieku 16-29 lat określa siebie jako Europejki i Europejczyków** (Pazderski, 2020). To osoby, których dzieciństwo i wczesna młodość przypadły na czas po akcesji Polski do Unii Europejskiej. W swoim najbliższym otoczeniu od dawna obserwowali realizację inwestycji dofinansowanych przez Unię, w szkołach brali udział w międzynarodowych wymianach uczniowskich. To w odniesieniu do nich pierwszy raz zaczęto używać określenia „eurosieroty” (osoby, które na skutek zagranicznej migracji rodziców są wychowywane przez inne osoby z rodziny lub zostają w kraju same). To wszystko sprawiło, że **dziś ci młodzi dorosli znacznie częściej niż poprzednie pokolenia, wskazują na europejską tożsamość**. Tożsamość ta ma silny związek z przynależnością do wspólnoty. Kiedy w debacie publicznej pojawia się temat potencjalnego Poexitu, młodzi rozważają różne scenariusze planując własną przyszłość, w tym emigrację. Polska poza Europą to byłby zupełnie inny kraj niż ten, w którym się wychowali. Procesy, które mogą do tego doprowadzić, sprawiłyby, że to miejsce nie byłoby już dla nich (CEO, 2021).

27,8 proc. młodych w wieku 18-29 lat wyjechałoby z Polski, gdyby ta wyszła z Unii Europejskiej. Nominalnie kraj opuściłoby ponad 1,4 mln młodych Polek i Polaków; to tak jakby w ciągu jednego dnia wyludniła się połowa województwa dolnośląskiego – piątego największego regionu pod względem liczby ludności w Polsce. Wśród tej grupy częściej niż co trzeci deklaruje, że do kraju nie chciałby wracać (35,2 proc.). To blisko dwukrotnie mniej od starszych pokoleń, wśród których 6 na 10 pozostawałoby do końca życia na emigracji (62,0 proc.). **Sumarycznie urealnienie scenariusza Poexitu oznaczałoby spadek populacji łącznie o blisko 5,8 mln Polek i Polaków.** To tak jakby w ciągu jednego dnia zniknęła populacja z obszaru tzw. Polski B. Częściej wyjazd deklarują mężczyźni (26,6 proc.) niż kobiety (21,4 proc.); mieszkańcy największych miast (41,6 proc.) o wyższych dochodach przypadających na jednego członka rodziny; skłaniający się ku zdecydowanie lewicowym poglądom (51,7 proc.) niż prawicowym (7,7 proc.).

Pokolenia wewnątrznie znacznie bardziej różnią się w opiniach dotyczącego wywierania wpływu niż między sobą. Jedyna droga opuszczenia Unii przez nasz kraj wiedzie przez referendum, co rodzi pytanie o to kto realnie ma wpływ na to co się dzieje w Polsce. Młodzi niezależnie od tego czy wyjechaliby z kraju w przypadku Polexitu uważają, że starsze pokolenia mają za duży wpływ na to co się dzieje w Polsce, przy czym znacznie większy odsetek wskazuje zgłaszający gotowość do emigracji (44,8 proc. wobec 25,7 proc.). Równoległe osoby w wieku 30-64 lata są zgodne, że młode pokolenie ma mały wpływ na krajową rzeczywistość, przy czym znacznie częściej deklarują to ci, którzy rozważają wyjazd z kraju w przypadku wystąpienia Polski z UE (67,2 proc. wobec 51,6 proc.). Jednocześnie wśród osób w wieku 18-29 lat niemal co druga, która nie wyjedzie z kraju ocenia, że młode pokolenie wywiera odpowiedni wpływ (46,2 proc.), podczas gdy wśród deklarujących wyjazd tego samego zdania jest rzadziej niż co trzeci (32,7 proc.). Podobna zależność cechuje starszą grupę dorosłych w wieku produkcyjnym – 34,8 proc. skłonnych do emigracji uważa, że starsze pokolenia wywierają adekwatny wpływ, podczas gdy wśród planujących pozostanie odsetek ten wrasta do 44,9 proc.

Wykres 12. Ocena wpływu poszczególnych pokoleń na to co się dzieje w Polsce (w proc.)

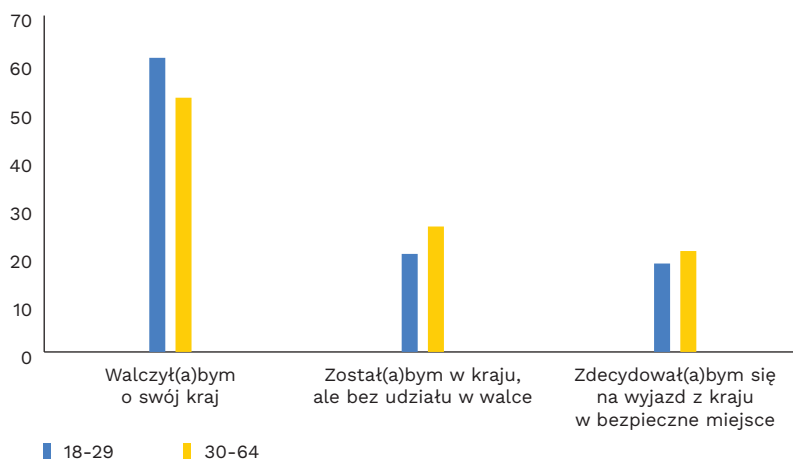


Źródło: opracowanie własne PIE.

Ewentualny Polexit w obliczu wybuchu wojny w Polsce zahamowałby masową emigrację młodych. 6 na 10 młodych deklaruje, że walczyłoby o Polskę (61,2 proc.); co 5. zostałby w kraju, ale bez udziału w walce (20,4 proc.), a blisko co 6. zdecydowałby się na wyjazd z Polski w bezpieczne miejsce

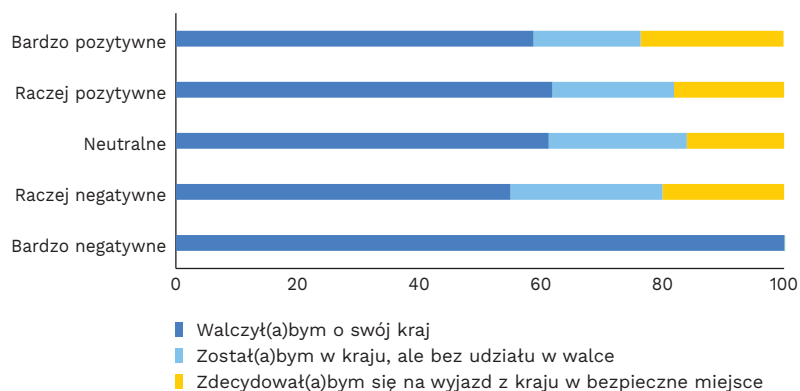
(18,4 proc.). Wśród starszych pokoleń to odpowiednio – co drugi (52,9 proc.), co piąty (26,1 proc.), co czwarty (21,0 proc.). **Wśród młodego pokolenia walka o swój kraj jest wyraźnie skorelowana zarówno z tym jakie skojarzenia wywołuje Unia Europejska, jak i z tym na ile dla badanych jest ważne, że Polska należy do UE.** Z jednej strony im skojarzenia bardziej negatywne, tym młodzi częściej deklarują gotowość do walki o kraj, z drugiej im mniej ważna przynależność Polski do UE, tym częstsza gotowość do walki zbrojnej.

Wykres 13. Decyzja w przypadku wybuchu wojny (w proc.)



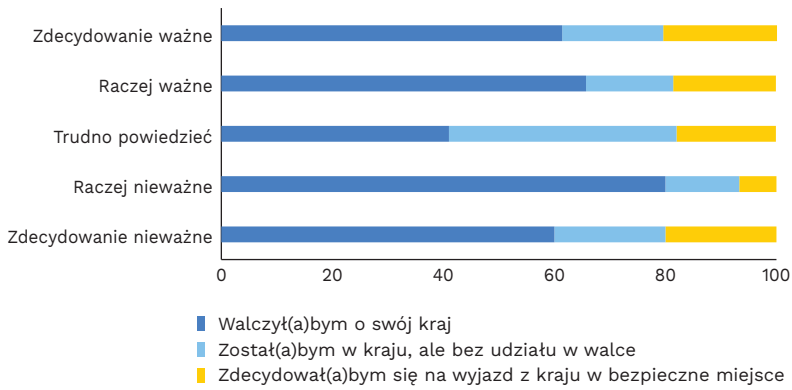
Źródło: opracowanie własne PIE.

Wykres 14. Skojarzenia, które wśród iGen wywołuje UE wobec zachowania w przypadku wybuchu wojny w Polsce (w proc.)



Źródło: opracowanie własne PIE.

Wykres 15. Na ile ważne dla iGen jest członkostwo Polski w UE wobec zachowanie w przypadku wybuchu wojny w Polsce (w proc.)



Źródło: opracowanie własne PIE.

Aneks metodologiczny

Aneks dotyczy realizacji badania ankietowego dorosłych mieszkańców Polski w wieku produkcyjnym na temat obecnej sytuacji społeczno-gospodarczej w kraju, stosunku do Unii Europejskiej oraz poglądów i wartości. Ankieta objęto mieszkańców Polski w wieku 18-64 lata. Badanie przeprowadzono przy wykorzystaniu metody CATI.



Wywiad telefoniczny wspomagany komputerowo (*Computer-Assisted Telephone Interview*). Jest to technika ilościowa, podczas której zbieranie informacji odbywa się za pośrednictwem łącza telefonicznego. Polega na odczytywaniu przez ankietera pytań z przygotowanego programu, w którym zapisuje uzyskane odpowiedzi. Pozwala w krótkim czasie dotrzeć do dużej liczby respondentów.

Szczegółowe informacje dotyczące realizacji badania

1. Realizacja badania

Szkolenie ankieterów miało miejsce w dniu: 6.04.2022.

Badanie CATI zostało zrealizowane w dniach: 6-14.04.2022.

2. Czas wywiadu

Średni czas realizacji wywiadu wynosił: 19 minut i 5 sekund.

3. Zrealizowana próba

W ramach badania wykonano 1200 wywiadów, aby przeprowadzić wymaganą liczbę ankiet użyto 68 000 rekordów.

4. Opis trudności realizacyjnych

Nie odnotowano żadnych poważnych (tj. wpływających lub zagrażających realizacji badania) trudności przy realizacji terenowej badania.

Jedyną trudnością, która pojawiła się w trakcie realizacji badania była duża liczba odmownych odpowiedzi w zakresie udzielenia wywiadu (udziału w badaniu).

Liczba odmów: 7876.

Główny powód odmowy: brak czasu.

5. Kontrola – wprowadzenie

Celem kontroli było sprawdzenie jakości pracy ankieterów, wykonujących wywiady w ramach projektu. Kontrola odbywała się na bieżąco w trakcie realizacji wywiadów (podstuch, baza) i po zakończeniu badania (weryfikacja całościowej bazy wynikowej). 36 ankieterów przeprowadziło 1200 wywiadów przy użyciu techniki CATI.

Badanie skontrolowano zgodnie z przyjętymi zasadami PKJPA, tzn.

- ▶ terenową metodą kontroli – polegającą na bieżącym podstuchu w trakcie realizacji wywiadów,
- ▶ nieterenową metodą kontroli – polegającą na kompleksowej analizie bazy wynikowej z badania.

6. Kontrola terenowa badania

Kontrola terenowa badania polegała na bieżącym podstuchu ankieterów przeprowadzających wywiady. Podczas kontroli sprawdzano:

- ▶ fakt przeprowadzenia wywiadu,
- ▶ fakt zadawania wszystkich pytań z ankiety,
- ▶ poprawność zadawania pytań,
- ▶ merytoryczną poprawność zadawania pytań.

Kontrolę przeprowadzono w dn. 6-14.04.2022 r. Skontrolowano 5 proc., tj. 60 wywiadów z 1200.

Wszystkich ankieterów skontrolowano w formie podstuchu telefonicznego. Uchybienia, które zaobserwowano w wykonanych przez nich wywiadach, dotyczyły:

- ▶ zmiana lub przeformułowanie treści pytania zawartego w ankiecie,
- ▶ niewłaściwe zaznaczenie w kafeterii opcji podanych przez respondenta.

Ankieterzy, u których wykryto nieprawidłowości w trakcie podsłuchu, zostali na bieżąco o tym poinformowani i pouczeni o właściwym realizowaniu wywiadów. Błędy przez nich popełnione skorygowano.

7. Kontrola nieterenowa badania

Kontrola nieterenowa badania została przeprowadzona w celu sprawdzenia poprawności zaznaczania odpowiedzi respondentów. Przedmiotem kontroli była baza wynikowa z badania, którą weryfikowano pod kątem:

- ▶ prawidłowego zaznaczania odpowiedzi respondentów w pytaniach zamkniętych.

Zweryfikowano pracę wszystkich ankierów realizujących badanie. W bazie wynikowej nie wystąpiły żadne nieprawidłowości, wszystkie skontrolowane wywiady wykonano poprawnie.

Zastosowanie obu metod kontroli umożliwiło kompleksowe sprawdzenie pracy ankierów, tym samym wyeliminowano błędy, co przyczyniło się do podniesienia jakości otrzymanych wyników.

Bibliografia

- Blume, T., Kauschke, P., Koecke, S., Raimund, S., Strumer, C. (2020), *Gen Z is Talking. Are you Listening?*, <https://www.pwc.de/de/handel-und-konsumguter/gen-z-is-talking-are-you-listening.pdf> [dostęp: 19.04.2022].
- Brazier, C. (2017), *Building the Future: Children and the Sustainable Development Goals in Rich Countries*, *Innocenti Report Card 14*, ERIC Florence.
- CEO (2021), *Tożsamość europejska pokolenia Zet*, <https://publicystyka.ngo.pl/tozsamosc-europejska-pokolenia-zet> [dostęp: 19.04.2022].
- Chen, T., Hallaert, M.J.J., Pitt, M.A., Qu, M.H., Queyranne, M.M., Rhee, A., Yackovlev, I. (2018), *Inequality and poverty across generations in the European Union*, International Monetary Fund.
- Chen, C., Liu, L.M. (1993), *Joint estimation of model parameters and outlier effects in time series*, "Journal of the American Statistical Association", No. 88(421).
- de Weck, J., Ferguson, N. (2019), *European Millennials Are Not Like Their American Counterparts*, The Atlantic, <https://www.theatlantic.com/ideas/archive/2019/09/europes-young-not-so-woke/598783/> [dostęp: 19.04.2022].
- Deloitte (2021), *The Deloitte Global 2021 Millennial and Gen Z Survey*, <https://www2.deloitte.com/global/en/pages/about-deloitte/articles/millennialsurvey.html> [dostęp: 19.04.2022].
- Dimock, M. (2019), *Defining generations: Where Millennials end and Generation Z begins*, <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2019/01/17/where-millennials-end-and-generation-z-begins/> [dostęp: 19.04.2022].
- Eurostat (2020), *Being young in Europe today – family and society*, https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Being_young_in_Europe_today_-_family_and_society#Foreign-born_children_and_young_people_in_the_EU [dostęp: 19.04.2022].
- Francis, T., Hoefel, F. (2018), *'True Gen': Generation Z and its implications for companies*, <https://www.mckinsey.com/industries/consumer-packaged-goods/our-insights/true-gen-generation-z-and-its-implications-for-companies> [dostęp: 19.04.2022].
- Graafland, J., Burns, T. (2018), *New technologies and 21st century children: Recent trends and outcomes*, OECD Education Working Paper No. 179. Paris, <https://www.oecd.org/officialdocuments/publicdisplaydocumentpdf/?cote=EDU/WKP%282018%2915&docLanguage=En> [dostęp: 19.04.2022].

- Lipińska, M. (2020), *Pokolenie eurorealistów. „Unia Europejska jest czymś, bez czego młode pokolenie nie wyobraża sobie świata”*, <https://wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/7,114883,26569273,pokolenie-eurorealistow-unia-europejska-jest-czyms-bez-czego.html> [dostęp: 19.04.2022].
- Marguerit, D., Cohen, G., Exton, C. (2018), *Child well-being and the Sustainable Development Goals*, OECD Statistics Working Papers, No. 2018/05, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/5e53b12f-en>
- Miller, L.J., Lu, W. (2018), *Gen Z Is Set to Outnumber Millennials Within a Year*, <https://www.bloomberg.com/news/articles/2018-08-20/gen-z-to-outnumber-millennials-within-a-year-demographic-trends> [dostęp: 19.04.2022].
- Milotay, N. (2020), *Next generation or lost generation? Children, young people and the pandemic*, [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2020/659404/EPRS_BRI\(2020\)659404_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2020/659404/EPRS_BRI(2020)659404_EN.pdf) [dostęp: 19.04.2022].
- OECD (2018), *A Broken Social Elevator? How to Promote Social Mobility*, <https://doi.org/10.1787/9789264301085-en>
- OECD (2019), *Main Findings from the 2018 Risks that Matter Survey*, <https://doi.org/10.1787/9266e48a-en>
- OECD (2021), *Main Findings from the 2020 Risks that Matter Survey*, <https://doi.org/10.1787/b9e85cf5-en>
- Parker, K., Igielnik, R. (2020), *On the Cusp of Adulthood and Facing an Uncertain Future: What We Know About Gen Z So Far*, <https://www.pewresearch.org/social-trends/2020/05/14/on-the-cusp-of-adulthood-and-facing-an-uncertain-future-what-we-know-about-gen-z-so-far-2/> [dostęp: 19.04.2022].
- Pazderski, F. (2020), *Młodzi w Europie Środkowej 2020*, <https://www.isp.org.pl/pl/publikacje/mlodzi-w-europie-srodkowej-2020-wyniki-badania-w-polsce> [dostęp: 19.04.2022].
- Stiglitz, J., Fitoussi J., Durand, M. (2018), *Beyond GDP: Measuring What Counts for Economic and Social Performance*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264307292-en>.
- Wood, J. (2018), *Generation Z will outnumber Millennials this year*, <https://www.weforum.org/agenda/2018/08/generation-z-will-outnumber-millennials-by-2019/#:~:text=Recent%20research%20from%20Bloomberg%20predicts,Millennials%20for%20the%20first%20time> [dostęp: 19.04.2022].

Spis wykresów i infografik

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Dynamika PKB per capita w latach 2004-2021 w Polsce i w wybranych krajach Unii Europejskiej (w proc., 2004 = 100)	8
Wykres 2. Napływ BIZ w wartościach skumulowanych w latach 2004-2020 w Polsce i w wybranych krajach Unii Europejskiej (w proc. PKB)	9
Wykres 3. Dynamika wartości eksportu w latach 2004-2020 w Polsce i w wybranych krajach Unii Europejskiej (w proc., 2004 = 100)	10
Wykres 4. Stosunek do integracji europejskiej (w proc.)	15
Wykres 5. Ocena poziomu integracji oraz stosunek do działań KE (w proc.)	16
Wykres 6. Udział pokolenia iGen w populacji ogólnej (w proc.)	18
Wykres 7. Odsetek dzieci urodzonych za granicą w grupie wiekowej 15-29 lat (w proc.)	20
Wykres 8. Ocena poziomu nierówności dochodowych (w proc.)	21
Wykres 9. Zagrożenie ubóstwem lub wykluczeniem społecznym (w proc.)	23
Wykres 10. Oczekiwania wobec państwa (w proc.)	23
Wykres 11. Odsetek uważających, że powinno się pracować mniej niż 8 godz. dziennie a priorytety życiowe (w proc.)	24
Wykres 12. Ocena wpływu poszczególnych pokoleń na to co się dzieje w Polsce (w proc.)	29
Wykres 13. Decyzja w przypadku wybuchu wojny (w proc.)	30
Wykres 14. Skojarzenia, które wśród iGen wywołuje UE wobec zachowania w przypadku wybuchu wojny w Polsce (w proc.)	30
Wykres 15. Na ile ważne dla iGen jest członkostwo Polski w UE wobec zachowanie w przypadku wybuchu wojny w Polsce (w proc.)	31

SPIS INFOGRAFIK

Infografika 1. UE przyczynia się do wzrostu gospodarczego w Polsce (w proc.)	12
Infografika 2. UE zapewnia obywatelom Polski nowe możliwości zatrudnienia (w proc.)	13
Infografika 3. UE poprawia standard życia Polaków (w proc.)	14

Polski Instytut Ekonomiczny

Polski Instytut Ekonomiczny to publiczny *think tank* ekonomiczny z historią sięgającą 1928 roku. Jego obszary badawcze to przede wszystkim makroekonomia, energetyka i klimat, handel zagraniczny, foresight gospodarczy, gospodarka cyfrowa i ekonomia behawioralna. Instytut przygotowuje raporty, analizy i rekomendacje dotyczące kluczowych obszarów gospodarki oraz życia społecznego w Polsce, z uwzględnieniem sytuacji międzynarodowej.